

Tanulmányok és munkavállalás

Aktív hallgatók DPR eredményi (2018)

Készítette: Vác, Minőségbiztosítási csoport, 2020. feb. 24.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer részeként a Főiskola minden évben csatlakozik az Oktatási Hivatal adatfelvételéhez, amely a hallgatók felsőoktatással kapcsolatos alapvető változóira kérdez rá. A válaszokat a NEPTUN rendszeren keresztül kiküldött felkérő levelek alapján a hallgatók önkéntesen adták meg. A minta nem tekinthető tehát reprezentatívnak az alapsokaságra nézve, inkább tájékoztató jellegű. Az adatfelvételre 2018 júniusában került sor. A kérdések elsősorban a tanulmányok körülményeire vonatkoznak, a párhuzamos munkavégzésre, továbbtanulási tervekre. Emellett a Főiskola DPR adatbázisa lehetőséget teremt arra is, hogy a hallgatók szociális háttéréről némi fogalmat alkossunk. Rövid elemzésünkben elsőként az országos adatok néhány érdekes számadatát emeljük ki, majd az AVKF hallgatóira térünk rá. Utalunk a 2012-es eredményekre is, hogy lássuk, milyen hosszú távú tendenciák, állandóságok figyelhetők meg a hallgatók szociális összetételében, motivációiban.

A pedagógus képzés országos jellemzői

A legfrissebb elérhető (2018-as) országos adatok közül (diplomantul.hu oldal – pontos cím: <https://www.diplomantul.hu/aktiv-hallgatoi-kutatas> 24.02.2020) csak a főiskolára leginkább jellemző pedagógus hallgatói válaszokból érdemes néhány adatot előzetesen kiemelni (N=1727). Eszerint a válaszadók alig 6 százaléka tanul más szakon is. A párhuzamos képzés inkább a tanulmányi időszak második szakaszában jelenik meg, a mesterszakosoknál, akik közül már mintegy minden ötödik két szakot végez egyszerre. Kiemelkedően magas ugyanakkor minden képzési szinten a tanulmányok mellett dolgozók aránya (43%). Ez a magas szám két jelentős tendenciát érzékeltet: egyrészt az ifjúsági korszakváltást, hiszen a nappali tagozatosoknak is közel egynegyede vállal munkát, másrészt az életen át tartó tanulást, hiszen a levelezősök száma is igen jelentős (náluk a tanulmányok melletti

munka aránya 75%. levelezősök száma N=661). A két képzési forma (munkarend) között alapvető eltérés, hogy miközben a nappali tagozatosok nagyobbik része diákmunkákat vállal, addig a levelezősök állandó állásban vannak.

Feltűnő ugyanakkor a nemzetközi tanulmányok (pl. Erasmus mobilitás) alacsony aránya, ami az öt százalékot sem éri el. Az alacsony szám azonban relatív, hiszen a legtöbb képzési terület ez alatt teljesít mobilitás tekintetében. Az orvostudományban pl. a két százalékot sem éri el, de két százalék körüli eredményeket látunk a műszaki és a természettudományi képzésen is, ahol pedig a nemzetközi tapasztalat kiemelten fontos lenn. Az alacsony mobilitási mutatók mellett meglepőnek tűnik, hogy a BA hallgatók mintegy negyven százaléka, de az MA szint mintegy negyede is tervez külföldi munkavállalást. Ehhez képest az idősebbeket tömörítő levelező képzésben a szándék 11 százalékra esik vissza. Érzékelhető tehát egy erőteljes fiatalkori mobilitási szándék, amely az itthon maradónál már nem jelentős (más kutatásokból tudjuk, hogy a pedagógusok nagy része Magyarországon marad a végzés után is és szakmájában helyezkedik el).

A képzés elvárásai kapcsán elmondható, hogy a válaszadók jelentős része (minden második) a munkanélküliség potenciáljának a csökkenése miatt tanul tovább (más kutatásokból tudjuk, pl. "Munkaerőpiaci tükör", hogy ez az elvárás megfelel a valóságnak, diplomásként könnyebb elhelyezkedni). A legnagyobb arányban azonban nem ez, hanem a szakmai-intellektuális fejlődés iránti vágy dominál (mintegy 85 százalék). A magasabb jövedelem megszerzése, mint cél, illetve a vezetői ambíciók nem jellemzőek a pedagógus hallgatókra, legalábbis más képzési területekkel összevetve. Így például a műszaki képzésben mintegy hetven százaléka a diákoknak a magasabb fizetés reményében tanul tovább (pedagógusoknál ez alig 50 százalék), a vezetői ambíciók pedig a műszakiaknál 56 százalékos, míg a pedagógusoknál alig 33 százalékos választ kaptak. A pedagógus pálya jellemzően női életpálya modellje tehát illeszkedik az általános nemi szerep elvárásokhoz, ami mind a mai napig a férfiaktól várja el a nyílt versenyszellemet, míg a nőknél más, jellemzően integratív értékeket preferál (amelyeket azonban kevésbé fizet meg a munkaerő piac).

Az AVKF hallgatóinak szociális háttere

Sajnos a diplomantul.hu adatbázis nem közöl adatokat a hallgatók szociális hátteréről, de más kutatásokból tudjuk, hogy a pedagógus képzésben jellemző a relatív alacsonyabb társadalmi státuszú családokból érkezők fiatalok aránya (Vanó Renáta: "A felsőoktatási hallgatók szociális helyzete. A felsőoktatási életút és a gyermekkori szociális helyzet összefüggéseit - EFOP-3.4.5-VEKOP-17-2017-00001 kódszámú, „Rendszerszintű fejlesztések és hozzáférés bővítését szolgáló ágazati programok a felsőoktatásban” című zárókonferencia anyagai – 2020. január 30.). Ez a kép rajzolódott ki a 2012-ben felvett főiskolai eredményekből is. Akkor mintegy 380 fő válasza alapján azt mondhattuk, hogy jellemzően a relatíve hátrányosabb helyzetű (alsó középosztálybeli) családok gyerekei választották az AVKF által felkínált pedagógusi képzéseket. A legjellemzőbb adat e téren a szülők iskolai végzettsége. A következőkben ezeket az adatokat mutatjuk be.

1. Tábla. Édesapja legmagasabb iskolai végzettsége a kérdezett 14 éves korában (kerekített százalékok):

	legfeljebb 8 általános	szakmunkás, szakiskola	szakközép, technikum	gimnázium	főiskola	egyetem	nem tudja, v. nem ismerte	összesen
2012 N=380	6	32	27	12	7	12	4	100%
2018 N=212	8	30	26	12	11	9	4	100%

2. Tábla. Édesanyja legmagasabb végzettsége (kerekített százalékok):

	legfeljebb 8 általános	szakmunkás, szakiskola	szakközép, technikum	gimnázium	főiskola	egyetem	nem tudja, v. nem ismerte	összesen
2012 N=380	14	15	22	28	13	6	2	100%
2018 N=212	12	20	19	21	23	5	0	100%

Ami az adatokból egyértelmű, hogy bő fél évtized alatt az alapvető helyzet nem változott. Az édesapák iskolai végzettsége szinte teljesen megegyezik a korábbi adatokkal. Azaz továbbra is szakmunkás és szakközép a domináns kibocsátó családi iskolai közeg. Az édesanyáknál azonban némi elmozdulás figyelhető meg. Az alacsonyabb iskolai cellákban ugyan csak egy-két százalékos eltéréseket látunk, de az érettségi és a főiskola között jelentős áttrendeződés zajlott. Másként fogalmazva, az korábbi adatokhoz képest a mai hallgatók édesanyja nagyobb arányban szerzett főiskolai diplomát. Ez a növekedés meghaladja azt, amit az általános iskolai expanzió indokolna, főként akkor, ha figyelembe vesszük, hogy az elmúlt években megtorpant a végzettségi szint országos erőteljes növekedése. Arról lehet inkább szó (de csak hipotetikus értelemben), hogy abban a szociális miliőben, ahonnan a hallgatók legnagyobb része származik, a nők iskolai végzettsége növekedett, miközben a férfiaké nem. Ez beleilleszkedik abba az általános trendbe, hogy ma már a felsőfokú tanulmányok inkább a női népességre jellemzőek (lásd a 2016 [mikro cenzus](#) adatokat).

Összefoglalásként megállapítható:

1. Országos szinten a pedagógus képzésben is megerősödött a munka és a tanulás egymás mellettsége.
2. A pedagógusok külföldi mobilitása, vendég mobilitása alacsony értéket mutat, a levelező tagozaton (idősebb hallgatók) esetében már a külföldre utazás szándéka is alacsony (10 százalék körüli).
3. Végül megállapítható, hogy a pedagógus képzésben elsősorban a szakmai motiváció a meghatározó, a kereseti lehetőségek, karrier szempontok másodlagosak.
4. Az AVKF illeszkedik az országos tendenciákhoz. Akárcsak 2012-ben ma is az alsó középosztály gyerekei választják a pedagógus pályát. Viszont az országos trendeknek megfelelően megfigyelhető, hogy ebben a társadalmi csoportban az édesanyák iskolai végzettsége növekedett.